

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Rapport fra arbeidsgruppe som har vurdert brann- og redningsvesenets organisering og ressursbruk

Vi viser til Deres brev av 13. desember 2013 hvor De sender ut på høring Rapport fra arbeidsgruppe som har vurdert brann- og redningsvesenets organisering og ressursbruk (Brannstudien).

Energi Norge har sendt rapporten på høring til våre medlemsbedrifter og på bakgrunn av dette gir vi følgende høringssvar:

Generelt

Justis- og beredskapsdepartementet (JD) har gitt Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) i oppdrag å opprette og lede en arbeidsgruppe som skulle se på brann- og redningsvesenets organisering og ressurser. Arbeidsgruppen har vært bredt sammensatt med vekt på kommunal og faglig kompetanse fra brann og redning og med forankring i fagforbund.

Det synes ikke som om det har vært noe kompetanse innenfor fagfeltet til Det lokale eltilsyn med i arbeidsgruppen, hverken fra DSBs elsikkerhetsavdeling eller fra nettselskapene som er pålagt lokalt eltilsyn. Det at disse miljøene ikke er representert i gruppen ser vi som en stor mangel ved utredningen og rapporten dersom man ønsker å drøfte DLEs organisering. Det overrasker oss derfor at gruppen har foreslått felles organisering av oppgavene for feietjenesten, brannforebygging og Det lokale eltilsyn uten at fagmiljøene fra eltilsyn har deltatt. Etter vårt syn baserer konklusjonene vedrørende DLE seg både på faktafeil og manglende kunnskap om området. Dette vil bli begrunnet senere i dette brevet.

For at uinnvidde skal få forståelse for fagfeltet DLE representerer er det nødvendig å gi en historisk bakgrunn og litt fakta om fagfeltet.

Historikk

Det er svært viktig at det føres tilsyn med elektriske anlegg, da fordelingsnettene for elektrisk strøm som vi har i Norge (IT-fordelingssystem) kan transportere én feil fra ett anlegg til et annet på samme transformator-krets og kombinasjonen av flere feil i samme anlegg kan utgjøre en betydelig fare for brann eller strømgjennomgang.

Før 1929 hadde man et begrenset og uformelt tilsyn med elektriske anlegg. Da el-tilsynsloven kom i 1929 ble ansvaret for tilsyn formalisert. Den som distribuerte elektrisitet (den farlige varen) ble pålagt å opprette et stedlig tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr som var knyttet til forsyningsnettene. Denne plikten er uendret i dag og nettselskapene er fremdeles pliktige å ha et lokalt elektrisitetstilsyn (DLE), jf. el-tilsynsloven §§ 8 og 9 samt forskrift 29. juni 2007 nr. 830 om det lokale elektrisitetstilsyn og sakkyndige som utfører oppgaver for netteier (DLE-forskriften).

Det var i 1929 ikke unaturlig at plikten til å føre tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr ble lagt til nettselskapene. Det var her den nasjonale elektrotekniske fagkompetansen lå, noe som også er tilfellet i dag. Det er også nettselskapene som har oversikt over de elektriske anleggene som er knyttet til sine nett og som får meldinger om alle nye elektriske anlegg og endring av eksisterende anlegg. DLE vil som en følge av dette til enhver tid ha tilgang til en oppdatert oversikt over anlegg knyttet til nettselskapets forsyningsnett. En slik oversikt ville ikke være tilgjengelig ved organisering av DLE utenfor nettselskapene. Det å bygge opp et tilsvarende register vil medføre store utgifter. Rapporten "DLE-funksjonen – en utredning om fremtidig organisering av elsikkerhetsarbeidet som i dag gjennomføres i regi av de lokale eltilsyn (DLE)" – Fase 2-rapporten – angir et behov for 50-150 årsverk og en kostnad på 40-110 millioner for å bygge opp og drifte et nasjonalt anleggsregister.

Hjemmelsgrunnlaget

Lov om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr (el-tilsynsloven) pålegger som nevnt tidligere nettselskaper å føre tilsyn med de elektriske installasjonene som er tilknyttet nettselskapet installasjoner (lokalt elektrisitetstilsyn) som en del av monopolvirksomheten til netteier. Det lokale elektrisitetstilsyn (DLE) finansieres gjennom den årlige inntektsrammen som nettselskapene tildeles av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE). Det er netteier som skal sørge for at DLE har nødvendige ressurser til å utføre de lovpålagte oppgavene som fremgår av el-tilsynsloven. Administrativt er de lokale elektrisitetstilsynene underlagt nettselskapene, mens de faglig er underlagt DSB-Elsikkerhet som gir føringer. DLE er DSB-Elsikkerhet sitt ytre apparat for å sikre at elsikkerheten i Norge er tilfredsstillende.

Forskrift om det lokale elektrisitetstilsyn og sakkyndige som utfører oppgaver for netteier (FDLE) trådte i kraft 01.07.2007 og har som formål å sikre at tilsynet som utføres med hjemmel i el-tilsynsloven, utøves på en uavhengig og betryggende måte med sikte på å etablere, vedlikeholde og utvikle forsvarlig elsikkerhet. Forskriften setter krav til organisering, uavhengighet, kvalifikasjonskrav, regnskap og gir instruks om hvilke oppgaver som skal utføres. DLE skal skilles fra annen virksomhet i nettselskapet og være en selvstendig enhet/avdeling, direkte underlagt daglig leder eller tilsvarende.

FDLE åpner opp for at tilsyn kan utføres av sakkyndige selskaper. Sakkyndig selskaper er offentlige eller private virksomheter som etter forskriftens bestemmelser kan utføre oppgaver for netteier. Kravene i FDLE gjelder også for sakkyndige selskaper, bl.a. når det gjelder kvalifikasjoner. DLE kan, som ledd i forberedelsen av vedtak la sakkyndige utføre følgende oppgaver på sine vegne:

- utplukk av tilsynsobjekter, i samarbeid med netteier
- kontroll
- utarbeidelse av kontrollrapport
- forhåndsvarsle om eventuelle vedtak til tilsynsobjektet

Flere netteiere/DLE kjøper tilsynsaktiviteter av sakkyndige selskaper. DLE og sakkyndig selskaper utgjør til sammen den totale forvaltningsløpet i en tilsynssak. Sakkyndige selskaper forbereder og varsler tilsyn, gjennomfører tilsynet og sender ut forhåndsvarsel om vedtak når det avdekkes mangler. Saker som forfaller til vedtak overføres fra sakkyndig selskap til behandling av DLE som fatter vedtak i saken. DLE følger opp saksgangen videre inntil saken blir avsluttet eller om nødvendig videresendt til DSB-Elsikkerhets regionskontor for bistand/sanksjonsvurdering. DLE følger opp innsigelser etter tilsyn, behandler klagesaker og har en løpende faglig dialog med DSB-Elsikkerhet sitt regionskontor. Videre følger DLE opp de sakkyndige selskapene når det gjelder utførelse, fremdrift, kvalitet og system.

DLE som ikke kjøper kontrolltjenester av sakkyndige selskaper, utfører kontrollene samt saksoppfølgingen i sin helhet selv.

DLE utfører de oppgavene som fastsettes av DSB-Elsikkerhet. DSB-Elsikkerhet sender årlig ut en instruks som beskriver kvantitative krav til DLEs arbeid. Det gis føringer på antall tilsyn, hvilke tilsyns- og informasjonstiltak som skal gjennomføres. Det gjennomføres tekniske kontroller av boliger og næringsbygg samt revisjoner av virksomheter. DLE som benytter sakkyndige selskaper har ansvaret ovenfor DSB for at tilsyn blir gjennomført.

Kvalifikasjonskrav

Det er et krav at ansatte i DLE og sakkyndige selskaper er kvalifisert etter *Forskrift om elektroforetak og kvalifikasjonskrav for arbeid knyttet til elektriske anlegg og elektrisk utstyr* (FEK) § 10, *Kvalifikasjonskrav ved offentlig tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr*.

FEK er en ny forskrift som trådte i kraft 01.07.2013 og erstattet Forskrift om kvalifikasjoner for elektro-fagfolk og Forskrift om registrering av virksomheter som prosjekterer, utfører og vedlikeholder elektriske anlegg. Det reguleres i FEK § 10 hvilke kvalifikasjoner den som skal utføre offentlige tilsyn med elektriske anlegg og utstyr skal ha. Kravet i første ledd er «den som utfører offentlig tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr, skal oppfylle vilkårene i § 7 første ledd».

FEK, § 7 første ledd lyder:

«Den som har det faglige ansvaret for arbeid knyttet til elektriske anlegg, skal ha relevant master- eller bachelorgrad eller toårig utdanning som fagskoletekniker med relevant fagbrev. Vedkommende skal i tillegg ha minst tre års relevant praksis opparbeidet etter endt utdanning.»

Videre er det i FEK, § 10 listet opp hvilke kunnskaper elsikkerhetsingeniøren skal ha i tillegg til kravene i § 7:

- a) *relevant regelverk og tolkninger av dette*
- b) *kunnskap om forvaltningsloven, arkivloven, offentleglova og instruks fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap*
- c) *tilsyns- og revisjonsmetodikk*
- d) *måleteknikk*
- e) *brann- og ulykkesgranskning.*

Økonomi og oppgaver

DLE finansieres gjennom nettleien. Gebyr for elsikkerhetsarbeid er et ikke-tallfestet beløp (andel av nettselskapenes NVE-regulerte inntektsramme) som alle nettkunder betaler. Det er DSB som avgjør hvordan disse innkrevde gebyrene skal brukes. Rammene legges gjennom årlige instruksjoner til nettselskapene.

DLE utfører i dag en rekke oppgaver, blant annet tilsyn med virksomheter, tilsyn med boliger og lignende, tilsyn med elektroinstallatører og prosjekterende, tilsyn med omsetning av elektrisk utstyr, informasjons- og veiledningsoppgaver, bistand ved brann- og ulykkesetterforskning og samarbeid med andre HMS-etater.

Kommentar til rapporten

I studien har utvalget/arbeidsgruppen vurdert DLE – både oppgaver, roller og ressursbruk. Det er legitimt å gjøre det, men studien blir ikke troverdig siden ingen fra «DLE bransjen» er med i utvalget/arbeidsgruppen.

Studien inneholder flere argumentasjoner som ikke er korrekte. Blant annet blir det uttalt at grunnen til at man ikke anbefalte en felles organisering i 2001 da var at etatene innen brann og redningsvesen er for små. Det kommer ikke frem i rapporten at det også ble gjort separate undersøkelser som viste at det var kostbart og lite ressursbesparende å fusjonere DLE inn i disse etatene. Situasjonen var da som nå – at hvis DLE skal løsrives fra nettselskapene vil det bli en betydelig IKT-utfordring. Samspillet med kundeinformasjonssystemene til nettdriften (monopolet) er stor, og en «løsrivelse» vil medføre store kostnader. Disse faktorene hadde utvalget/arbeidsgruppen fått informasjon om dersom bransjen hadde vært representert i utredningen.

Netteier er pålagt via el-tilsynsloven å føre tilsyn med elektriske installasjoner som er tilknyttet til eget nett (monopolet). I eltilsynslovens § 2 kan vi lese at elektriske anlegg skal prosjekteres, utføres, drives, vedlikeholdes og kontrolleres slik at de ikke frembyr fare for liv, helse og materielle verdier. Disse

hovedoppgavene, som er pålagt nettselskapet, er lite belyst i rapporten. Således er det vanskelig å se hvilke elsikkerhetsmessige gevinster en sammenslåing av DLE med brann- og redningsetatene vil medføre.

Utvalget/arbeidsgruppen har heller ikke klart å få frem hvilken utvikling som har vært i bransjen de siste 10 årene. Det synes som om konklusjonene visse deler av 2001-rapporten er lagt til grunn. Det ser ikke ut til at arbeidsgruppen har fått med seg at det har skjedd store utviklinger/endringer siden den gang. Bransjen endret seg mye, spesielt etter at DLE-forskriften kom i 2007. Vi har som nevnt tidligere fått to aktører når det gjelder eltilsyn. Det ene er myndighetsorganet (DLE) og det andre er en ny konkurranseut-satt aktør som har fått betegnelsen sakkyndig selskap. Det siste er virksomheter som utfører kontrollene på vegne av et nettselskap, men som ikke er myndighetsorgan. I dag er nær 50 % av aktørene knyttet til sakkyndige selskaper.

Når det gjelder brannstatistikken har den gjennom flere 10-år pekt på elektrisk relaterte årsaker som den største gruppen av årsaker til brann. Det er derfor svært overraskende og skuffende at gruppen ikke har satt seg bedre inn i dette området når man behandler det forebyggende arbeidet. Ikke på ett sted i rapporten vises til det til kontakt med fagmiljøet utover ovennevnte henvisning fra 2001. Som sådan er det derfor vanskelig å ta rapportens konklusjoner og anbefalinger, med tanke på samarbeid mellom brannvesen og DLE, på alvor.

Konklusjon

Energi Norge mener at det er helt grunnleggende og gode faglige argumenter for at DLE fremdeles skal være organisert i nettselskapene. Det er ikke ønske om å skape ny uro rundt DLE, få år etter forrige utredning og kort tid etter at DLE-forskriften har kommet på plass.

Med forslagene om sammenslåing som ligger i Brannstudien mener vi at DLE og elsikkerhetsarbeidet vil bli svekket, både økonomisk og faglig. Det er imidlertid viktig å understreke at DLE og brann- og redningstjenesten i kommunene samarbeider godt på flere områder, også med andre fag- og myndighets-organer, blant annet gjennom Aksjon boligbrann, Brannvernuka, samordnet tilsyn og brannutredninger/brannetterforskning. Det er imidlertid ikke nødvendig å organisere DLE og brann- og redningsvesenet sammen for å få til et godt samarbeid.

Rapporten er etter vår mening lite faglig og grundig innen området elsikkerhet, og kan således ikke danne et nødvendig beslutningsgrunnlag for vurdering om det skal utredes om DLE skal organiseres sammen med brann- og redningstjenesten.

Vi mener at tiden ikke er inne for en ny utredning om hvordan DLE-bransjen skal være organisert i fremtiden. Bransjen har hatt en grundig vurdering av dette for 12-13 år siden, samt at det i 2007 kom en egen forskrift (FDLE) som legger føringer om hvordan DLE skal være organisert.

På bakgrunn av ovennevnte ber at de avsnitt og kapitler av studien (bl.a. 1.7 *Sammendrag, Endrings- og utredningsbehov*, og 16.3 *Vurdere felles organisering av oppgavene for feievesen, brannforebygging og Det lokale el-tilsyn*) som anbefaler sammenslåing, **i sin helhet tilsidesettes**, da disse må anses å ha fremkommet på sviktende grunnlag.

Vennlig hilsen
Energi Norge

Einar Westre
Direktør nett og marked

Bjørnar Brattbakk
Rådgiver